

Per-Erik Yngwe
Forskningspolitiska enheten
Utbildningsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Jan Lagerström
jan.lagerstrom@skogsindustrierna.org
08-762 79 67
070-567 97 40

2012-01-20

Inbjudan att inkomma med synpunkter på EU-kommissionens förslag till ramprogram för forskning och innovation 2014-2020

(diarienummer: U2011/6661/F)

Sammanfattning

Sammanfattningsvis ser Skogsindustrierna det som mycket positivt att Horizon 2020 inriktas mot att bidra till att möta de stora samhällsutmaningarna och att för genomförandet samverka mellan nationella forskningsfinansiärer, näringslivet och EU:s program fortsätter och stärks.

Skogsindustriernas detaljerade synpunkter begränsas till dokumentet KOM(2011) 811, och inom detta dokument till avsnitten del II "Industriellt ledarskap" och del III "Samhälleliga utmaningar". Vi menar att inom ramarna för dessa två grundpelare är det angeläget att peka på vikten av

- att minska samhällets användning av ändliga resurser till förmån för förnybara material och produkter baserade på förnybara material,
- att de olika instrumenten för stöd av forskning, utveckling, utbildning och innovationer koordineras och samordnas samt
- att systemet med teknologiplattformar utnyttjas mer och effektivare i kommissionens arbete med FoU och innovationer, bl.a. för att stimulera bransch- och sektorsövergripande initiativ som ofta är nödvändiga för nya material och produkter.

Utöver dessa detaljerade synpunkter, har vi deltagit i och ställer oss bakom Svenskt Näringslivs remissvar i ärendet. I det behandlas förslag på den övergripande inriktningen och strukturen på Horizon 2020.

Bakgrund

EU:s 20-20-20 mål innebär för hela unionen en omställning till förnybara, resurssnåla och effektiva råvaror, produkter och bränslen. Sverige har här en naturlig utgångspunkt i skogen. Dagens skogsbaserade produkter kan redan nu utgöra ett stort bidrag till ett hållbart samhälle. Råvaran är förnybar, och om den vårdas rätt tar den aldrig slut. För varje träd som avverkas i

ett hållbart skogsbruk planteras flera nya. Produkterna från skogen är energisnåla och ger låga utsläpp, och de kan ofta ersätta andra produkter baserade på fossila eller andra ändliga material. Bränslet från skogen bidrar inte till några nettoutsläpp av koldioxid till atmosfären.

Den stora potentialen ligger emellertid inte i dagens skogsindustri utan i morgondagens. Med nya produkter och material kan insatserna för att ställa om till ett hållbart samhälle bli mångfalt effektivare. När helt nya produkter ersätter fossila alternativ uppstår helt nya miljö- och klimatvinster. Genom att satsa på de nya produkter och material som möter växande behov blir inte bara miljön en vinnare, utan också EU och Sverige blir vinnare.

Samverkansprogram – industriellt ledarskap

Nya produkter och material uppstår inte av sig själva. Ett omfattande forsknings- och utvecklingsarbete krävs. Detta arbete kan inte bara begränsas till industrin själv utan måste ske i bred samverkan mellan näringarna, såväl råvaruproducenter som de sektorer som kommer att använda de nya materialen. Hela kedjan från tillverkarna av industrins processutrustning till konsumentledet måste involveras. Näringarnas egna forskare måste samarbeta i organiserad form med forskare från universitet, högskolor och forskningsinstitut.

För att uppnå synergier och säkerställa långsiktighet och bredd i forskningen och en realisering av nya forskningsrön krävs samverkan mellan näringen, EU, de nationella offentliga FUD-finansiärerna och forskarsamhället. För att leda till forskning som mynnar ut i praktiska tillämpningar och samhällsnytta måste insatser ske i hela kedjan från forsknings- och utvecklingsinsatser till demonstrationsprojekt. Men det krävs också större finansiering av FUD.

Skogsindustrierna menar därför att samverkan mellan nationella forskningsfinansiärer, näringslivet och EU:s program för forskning, utveckling, utbildning och innovationsfrämjande ska fortsätta och dessutom måste stärkas.

Det finns flera motiv till varför det är angeläget för offentlig verksamhet att satsa på långsiktig, strategisk och internationellt samordnad FoU i samverkan med näringslivet:

- attraherar FoU-investeringar
- skapar tillväxt och sysselsättning
- bidrar till att nå högt uppställda samhällsmål
- utvecklar kunskap
- skapar förutsättningar för innovationer
- ger tillgång till globalt excellenta FoU-miljöer

Vi har i vårt inspel till den svenska forsknings- och innovationspropositionen 2012 föreslagit ett program "Nya material och produkter baserade på förnybar råvara" (bilaga 1). Vi menar där att de stora utmaningarna vi står inför bara kan mötas med en omställning till hållbara material och produkter. Skogen är en naturlig källa för dessa och genom skogsindustrin kan de förnybara resurserna vidareförädlas. Detta gäller inte bara dagens produkter från skogsindustrin, utan också morgondagens. Nya förnybara material och produkter kan bidra till lösningen av de klimat- och miljöhot samt den resursbrist som mänskligheten står inför.

Mot bakgrund av detta ser Skogsindustrierna förslaget om **Industriellt ledarskap** som en synnerligen viktig grundpelare för genomförandet/FUD-processen. Vi menar att det också är viktigt att EU:s forskningsprogram Horizon 2020 utgår från att en hållbar utveckling endast kan nås om teknik, material och produkter i så stor omfattning som möjligt baseras på förnybara

råvaror. Vi föreslår därför att texten i avsnitten 1.3.4, 1.3.7, 1.4.1, 1.5.1 och 1.5.3 kompletteras med "förnybar råvara".

Resurseffektivitet – samhälleliga utmaningar

Mänsklighetens utmaningar är stora och kan inte enkelt rubriceras utifrån enskilda frågeställningar. De griper in i varandra i komplexa mönster. På samma sätt finns det inte en enkel lösning, utan en mosaik av åtgärder och insatser som bidrar till att lösa de stora utmaningarna. Vi har i tidigare inspel till EU:s ramprogram visat på exempel där den förnybara resurs som skogen utgör på ett avgörande kan sätt medverka till att lösa de stora samhällsutmaningarna – Grand Challenges – och vara avgörande för att utveckla en svensk biobaserad ekonomi.

Skogsindustrierna anser att systemet med teknologiplattformar, som byggts upp under det 7:e ramprogrammet, bör nyttjas mer effektivt. De mest utvecklade teknologiplattformarna samlar offentliga aktörer, forskarna och den aktuella sektorns näringsgrenar. Genom denna konstellation erbjuder teknologiplattformarna den naturligaste och enklaste vägen att knyta samman forskning och utveckling med innovation.

Inom skogssektorn finns sedan 2004 Forest-based sector Technology Platform, FTP. Som underlag för arbetet inom FTP togs tidigt en Strategic Research Agenda, SRA, fram. Nu, åtta år senare, genomförs en grundläggande översyn av SRA:n och görs uppdatering av sektorns möjligheter och FUD-behov.

På motsvarande sätt har en National Research Agenda, NRA, tagits fram i Sverige. Den svenska NRA:n har tagits fram i samverkan mellan näringarna, forskarsamhället och de offentliga finansierarna och den följs kontinuerligt upp genom NRA-rådet med ledamöter från sektorn, VINNOVA, Formas, Energimyndigheten och Mistra, se vidare www.nra-sweden.se. Mot bakgrund av uppdateringen av SRA:n, har också ett arbete med uppdatering av NRA:n inletts. Målsättning med detta arbete är att ta fram ett nytt detaljerat underlag som beskriver sektorns FUD-behov för att man ska kunna bibehålla sin ledande roll inom området biobaserade material. Därutöver kommer de möjligheter inom området bioraffinaderi, som visats bl.a. i EU-studien Star-COLIBRI, att beskrivas och FUD-behoven preciseras.

Styrkan i detta arbete är att det är forskarsamhället, näringen och de forskningsfinansierande myndigheterna som gemensamt analyserar vilka områden och delområden som ska prioriteras. De möjligheter som utpekats i inspirationsmaterialet Ekoportal2035 (www.ekoportal2035.se) kommer att utgöra en viktig grund för forskningsagendans inriktning. Där kommer det att visas att det krävs såväl interdisciplinär FUD som samverkan mellan traditionella branscher för att skapa det NYA för att möta de stora samhällsutmaningarna genom bland annat produktidéerna från Ekoportal2035.

Vårt ovan nämnda inspel till den svenska forsknings- och innovationspropositionen 2012 baseras på tre huvudtankar, nämligen skogsindustrins vision för år 2035, skogssektorns möjligheter att bidra till lösningen av de stora samhällsutmaningarna samt ett inspirationsmaterial Ekoportal2035. Mot bakgrund av detta ser Skogsindustrierna förslaget om

Samhälleliga utmaningar också som en synnerligen viktig grundpelare för genomförandet/FUD-processen. I texten föreslår vi att

- rubriken för utmaning 2 kompletteras med "*skoglig och skogsindustriell forskning*" alternativt att rubriken förenklas/förkortas
- avsnitt 2.1 kompletteras med "... ökad produktivitet och resurseffektivitet i jordbruket och skogsbruket, "
- avsnitt 2.1.1 2:a stycket behandlar bl.a. "växter". Detta bör förtydligas med att ange att *träd* (som en viktig resurs i ett hållbart skogsbruk) ingår
- avsnitt 2.2, punkt (b) bör kompletteras med "... innovationer inom livsmedelsindustrin såsom smarta förpackningssystem för att förhindra att livsmedel förstörs och/eller kastas)
- avsnitt 2.4.1 som sista mening tillförs " ... processer, t.ex. s.k. *cascading*"
- avsnitt 5.3 För att tydliggöra att skogsråvara och skogsteknik ingår i avsnittet bör meningen i 3:e stycket kompletteras med "... prospektering, utvinning, *skogsavverkning (forest harvesting)*, bearbetning ..."

Med vänlig hälsning

Jan Lagerström
Forskningsdirektör
Skogsindustrierna

Bilaga: Nya material och produkter baserade på förnybar råvara